

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET DRAGOVIĆ PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 5705/02)

PRESUDA

STRASBOURG

28. listopada 2004.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije.
Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu Dragović protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

- g. C. L. ROZAKIS, *predsjednik*,
- g. P. LORENZEN,
- g. G. BONELLO,
- g. F. TULKENS,
- gđa N. VAJIĆ,
- gđa E. STEINER,
- g. K. HAJIYEV, *suci*,
- i g. S. NIELSEN, *Tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 7. listopada 2004. godine,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 5705/02) protiv Republike Hrvatske koji su hrvatski državljani g. Ranko Dragović i gđa Ružica Dragović ("podnositelji zahtjeva") podnijeli Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") dana 11. prosinca 2001. godine.

2. Podnositelje zahtjeva zastupao je g. Ivan Šalina, odvjetnik iz Zadra, Hrvatska. Hrvatsku je Vladu ("Vlada") zastupala njena zastupnica, gđa Lidija Lukina-Karajković.

3. Dana 9. siječnja 2003. Sud je proglasio zahtjev djelomično dopuštenim i odlučio proslijediti Vladi prigovor koji se odnosi na pristup sudu. Prema odredbama članka 29. stavak 3. Konvencije odlučeno je da se dopuštenost i osnovanost predmeta ispituju istovremeno.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

4. Podnositelji su rođeni 1933., odnosno 1936. i žive u Zadru.

A. Postupci vezani za vozilo drugopodnositeljice

5. U rujnu 1991. Hrvatska vojska oduzela je vozilo drugopodnositeljice.

6. U kolovozu 1992. drugopodnositeljica je obaviještena da je vozilo uništeno.

7. Dana 18. kolovoza 1995. drugopodnositeljica je pokrenula građanski postupak pred Općinskim sudom u Zadru tražeći naknadu štete za svoje oštećeno vozilo.

8. Dana 23. studenog 1999. Općinski sud u Zadru prekinuo je postupak sukladno Zakonu o dopunama Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine", br. 112/1999, dalje: Zakon iz 1999.)

9. Postupak je nastavljen 24. listopada 2003. sukladno Zakonu o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata ("Narodne novine", br. 117/03, dalje: Zakon iz 2003.).

B. Postupci vezani za kuću podnositelja

10. Podnositelji zahtjeva tvrde da su pripadnici Hrvatske vojske sredinom 1992. godine uništili njihovu kuću u Vodicama, Hrvatska.

11. Dana 22. kolovoza 1995. podnositelji zahtjeva pokrenuli su građanski postupak pred Općinskim sudom u Šibeniku tražeći od Republike Hrvatske naknadu štete za njihovu oštećenu kuću.

12. Dana 20. svibnja 1999. Općinski sud u Šibeniku odbio je njihov zahtjev.

13. Podnositelji zahtjeva žalili su se protiv te presude.

14. Dana 10. prosinca 1999. Općinski sud u Šibeniku je u skladu sa Zakonom iz 1999. prekinuo postupak. Podnositelji zahtjeva uložili su žalbu protiv te odluke. Dana 6. ožujka 2000. Županijski sud u Šibeniku odbio je njihovu žalbu.

15. Postupak je nastavljen 2. rujna 2003. u skladu sa Zakonom iz 2003.

16. Dana 31. svibnja 2004. Županijski sud u Šibeniku ukinuo je presudu od 20. svibnja 1999. i proslijedio predmet Općinskom sudu u Šibeniku na ponovno odlučivanje.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

17. Zakon o dopunama Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine", br. 112/1999, dalje: Zakon iz 1999.) stupio je na snagu 6. studenog 1999. Zakon propisuje, *inter alia*, da se svi postupci pokrenuti protiv Republike Hrvatske radi štete koju su uzrokovali pripadnici vojnih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata, prekidaju do donošenja posebnog propisa o tome. Zakon je također nametnuo obvezu Vladi da Hrvatskom Saboru podnese takav poseban zakon najkasnije do 6. svibnja 2000.

18. Mjerodavni dio članka 212. Zakona o parničnom postupku predviđa sljedeće:

Članak 212.

"Postupak se prekida:

...

6) kad je to drugim zakonom određeno."

19. Zakon o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata ("Narodne novine", br. 117/2003, dalje: "Zakon iz 2003") stupio je na snagu 31. srpnja 2003. Zakon propisuje da će se postupci, koji su prekinuti u skladu sa Zakonom iz 1999., nastaviti te definira okolnosti pod kojima je Republika Hrvatska odgovorna za štetu koju su uzrokovali pripadnici oružanih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

20. Podnositelji zahtjeva tvrde da izglasavanje Zakona iz 1999. predstavlja miješanje u njihovo pravo na pristup sudu u smislu članka 6. stavak 1. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj“

A. Dopuštenost

1. Iscrpljenost domaćih pravnih sredstava

21. Vlada iznosi da podnositelji zahtjeva nisu iscrpili domaća pravna sredstva iz razloga što nisu podnijeli prijedlog Ustavnom sudu za ocjenu ustavnosti Zakona iz 1999.

22. Podnositelji zahtjeva osporavaju učinkovitost tog pravnog sredstva.

23. Sud podsjeća da prijedlog za ocjenu ustavnosti Zakona iz 1999 nije pravno sredstvo koje treba iscrpiti (vidi odluku u predmetu *Aćimović v. Croatia* od 7. studenog 2002., br. 61237/00). Sud ne vidi razlog za odstupanje od te odluke u ovom predmetu. U takvim okolnostima, Sud smatra da zahtjev ne može biti odbačen zbog propusta u iscrpljivanju domaćih pravnih sredstava.

2. Zaključak

24. Sud smatra da zahtjev postavlja važna pravna pitanja koja su u dovoljnoj mjeri ozbiljna da je za njihovu ocjenu potrebno ispitati meritum, a ni jedna druga osnova za proglašavanje zahtjeva nedopuštenim nije utvrđena. Sud iz tog razloga proglašava zahtjev dopuštenim. U skladu sa odlukom o primjeni članka 29. stavka 3. Konvencije (vidi gore stavak 3.), Sud će u isto vrijeme ispitati i osnovanost zahtjeva.

B. Osnovanost

25. Vlada je pozvala Sud da zaključi kako zahtjev ne ukazuje ni na kakvo postojanje povrede članka 6. stavka 1. Konvencije. U vezi s time, ustvrdila je kako su podnositelji zahtjeva imali pristup sudu jer su pokrenuli dva građanska postupka i to pred Općinskim sudom u Zadru i Općinskim sudom u Šibeniku. Činjenica da su sudovi na temelju Zakona iz 1999. privremeno prekinuli postupke nije utjecala na njihovo pravo na pristup sudu. Zakon iz 2003. sada im omogućuje takav pristup.

26. Podnositelji zahtjeva tvrde da je povreda njihovih prava na pristup sudu nastala time što su bili spriječeni voditi postupak u Hrvatskoj tijekom razdoblja koje je prethodilo stupanju na snagu Zakona iz 2003.

27. Što se tiče standarda zaštite zajamčenih člankom 6. stavkom 1. Konvencije, Sud ponavlja kako je u njega ugrađeno "pravo na sud" kojeg pravo na pristup, to jest pravo na pokretanje postupka pred sudom u građanskim stvarima, predstavlja samo jedan vid.

28. Međutim, to pravo nije apsolutno, već može podlijegati ograničenjima. Podrazumijeva se kako su ona dopuštena jer pravo na pristup po samoj svojoj naravi zahtjeva uređenje od strane države. U tom pogledu države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene, iako konačnu odluku o poštivanju zahtjeva iz Konvencije donosi Sud. Sud se mora uvjeriti da primijenjena ograničenja ne ograničavaju niti smanjuju pristup koji je pojedincu ostavljen na takav način ili u tolikoj mjeri da bi bila narušena sama bit prava. Nadalje, ograničenje neće biti u skladu s člankom 6. stavkom 1. ako nema legitimni cilj i ako ne postoji razumni odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se nastoji ostvariti (vidi presudu u predmetu *Stubbings and Others v. the United Kingdom* od 22. listopada 1996., *Reports of Judgements and Decisions* 1996-IV, stavak 50.).

29. U ovom slučaju, Sud bilježi kako je postupak podnositelja zahtjeva protiv Republike Hrvatske *de facto* u prekidu od 6. studenoga 1999. kad je Zakon iz 1999. stupio na snagu. Zakon iz 2003. stupio je na snagu 31. srpnja 2003. i postupci su nastavljeni u skladu s tim Zakonom 24. listopada 2003., odnosno 2. rujna 2003. Prema tome podnositelji zahtjeva su gotovo četiri godine bili spriječeni da o njihovim zahtjevima odlučuju domaći sudovi, a sve prema Zakonu iz 1999.

30. Sud stoga utvrđuje, u skladu sa svojom sudskom praksom (vidi, *inter alia*, *Kutić v. Croatia*, br. 48778/99, st. 33., ECHR 2002-II, *Multiplex v. Croatia*, br. 58112/00, st. 55., od 10. srpnja 2003. i *Aćimović v. Croatia*, br. 61237/00, st. 42., ECHR 2003-XI) da dugo razdoblje tijekom kojeg je podnositeljima zahtjeva bilo onemogućeno da o njihovim zahtjevima građanske naravi odlučuju domaći sudovi kao posljedica zakonodavne mjere predstavljaju povredu članka 6. stavka 1. Konvencije.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

31. Članak 41. Konvencije predviđa:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

32. Podnositelji zahtjeva tražili su 100.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

33. Vlada smatra traženi iznos previsokim.

34. Sud uzima u obzir dugo razdoblje tijekom kojeg je podnositeljima bilo onemogućeno da se o njihovim zahtjevima građanske naravi odlučuje i smatra da su neki osjećaji frustracije i tjeskobe sigurno proizašli iz toga, a što opravdava naknadu na ime nematerijalne štete. Vršeci procjenu na pravičnoj osnovi te uzimajući u obzir okolnosti predmeta – posebice, broj domaćih postupaka u kojima su podnositelji zahtjeva stranke – dodjeljuje prvopodnositelju iznos od 4.000 EUR, a drugopodnositeljici iznos od 5.000 EUR, te sve poreze koji bi mogli biti plativi na prednje iznose (vidi, *Multiplex* i *Aćimović* naprijed navedene, stavak 63., odnosno 46.).

B. Troškovi i izdaci

35. Podnositelji zahtjeva također traže iznos od 2.350 EUR i 5.950,00 hrvatskih kuna na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima. Za troškove nastale pred Sudom nisu tražili nadoknadu.

36. Vlada smatra traženi iznos previsokim.

37. Prema sudskoj praksi Suda, naknada troškova i izdataka može se dosuditi samo ukoliko ih je podnositelj zahtjeva stvarno i neophodno pretrpio, te ukoliko je njihova visina bila razumna. U ovom slučaju, obzirom na informacije koje posjeduje i gore navedene kriterije, Sud zaključuje da podnositelji zahtjeva nisu imali nikakve ekstra troškove i izdatke pred domaćim sudovima iz razloga što su njihovi postupci bili prekinuti (vidi, *inter alia*, *Rajak v. Croatia*, br. 49706/99, st. 59., od 28. lipnja 2001. i *Kastelic v. Croatia*, br. 60533/00, st. 44. od 10. srpnja 2003.). S obzirom da podnositelji zahtjeva nisu tražili naknadu troškova i

izdataka nastalih pred Sudom, Sud u to ime ne dodjeljuje nikakvu naknadu (vidi, *inter alia*, *Radoš and Others v. Croatia*, br. 45435/99, od 7. studenog 2002. i gore navedeni, *Aćimović*, st. 47.)

C. Zatezna kamata

38. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Proglašava* zahtjev dopuštenim;

2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;

3. *Presuđuje*

(a) da je tužena država podnositeljima zahtjeva dužna isplatiti u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačna u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije slijedeće iznose koje treba preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja:

(i) 4.000 EUR (četiri tisuće eura) prvopodnositelju i 5.000 EUR (pet tisuća eura) drugopodnositelju na ime nematerijalne štete; i

(ii) sve poreze koji bi mogli biti plativi na prednje iznose;

(b) da se od isteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedene iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

4. *Odbacuje* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 28. listopada 2004. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN
Tajnik

Christos ROZAKIS
Predsjednik